

[Justitsministeren]

ring af hele fondslovgivningen. Flere andre reformer er i støbeskeen. Navnlig har jeg nedsat et udvalg, som skal udarbejde forslag til en gennemgribende modernisering og forenkling af reglerne om skifte af dødsboer. Endvidere har jeg nedsat et udvalg, der skal foreslå forenklinger af reglerne om forkyndelse af stævninger m.v., ligesom en arbejdsgruppe under Retsplejerådet har fået til opgave at revidere retsplejelovens regler om fogsager.

Dette arbejde vil i den kommende tid udmontere sig i betænkninger og lovforslag og er i det hele udtryk for det synspunkt, at det er nødvendigt at gå fordomsfrit til værks, når man skal tilpasse justitsvæsenet til nutidens og fremtidens samfund.

Jeg håber, at det på grundlag af lovforslaget vil være muligt allerede i indeværende folketingsssamling at få tilslutning til, at der gennemføres væsentlige forenklinger og moderniseringer inden for Justitsministeriets område.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og dets bemærkninger, skal jeg overlade forslaget til det høje Tings velvillige og hurtige behandling.

Skriftlige redegørelser:

Landsplanredegørelse 1988 – en styrkelse af landsplanlægningen?

(Redegørelse nr. R 18).

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Debat om nye lovændringer

Landsplanredegørelse 1988 lægger op til en debat om, hvorvidt landsplanlægningen skal styrkes. Spørgsmålet er, om regeringen og miljøministeren skal have bedre muligheder for at gennemføre de landspolitiske mål i takt med udbygningen af decentraliseringer.

Landsplanredegørelserne i de senere år har haft temaer f.eks. om byer, erhvervsudviklingen og det åbne land. Dette års landsplanredegørelse handler om en generel problemstilling: landsplanlægningens styringsmidler.

Redegørelsens tema skal ses i snæver sammenhæng med Miljøministeriets debatoplæg »Planlægningsloven« og »Enkelt og Effektivt«, der blev udsendt i slutningen af 1988. Op læggene indeholder bl.a. forslag til en klarere

fordeling af opgaverne mellem staten og de kommunale råd. De krav, det stiller til den overordnede planlægning, er derfor valgt som debatgrundlag for landsplanredegørelse 1988.

Hvorfor planlægning?

Planlægning af vore fysiske omgivelser skal sikre, at beslutningerne tages ud fra et helheds-syn, og at vore ressourcer anvendes på optimal måde.

- Danmark er tæt befolket. Arealerne er små, naturen kan let slides ned, og økonomien er stram. Et hovedemne for planlægningen er derfor at prioritere og at få tingene til at hænge sammen.
- Forurening opdages ofte først, når skaden er sket. Derfor må der satses på forebyggelse. Og det er en fornuftig planlægning af vore fysiske omgivelser et godt værktøj til.
- Planlægningen skal sikre, at arbejdspladser og boliger placeres hensigtsmæssigt i forhold til en effektiv betjening med kollektiv trafik og i forhold til den bedst mulige udnyttelse af det eksisterende vejnet.
- Interessen vokser for det gode bymiljø og for smukke huse. Planlægningen kan være med til at sikre, at bevaringshensynet indgår med tilstrækkelig vægt i helhedsløsningerne.
- Befolkningens øgede muligheder for ferie og fritid giver et stort pres på naturen, ikke mindst på strande og i skove. Balancen mellem hensynet til naturen og de rekreative interesser kræver ligeledes en planlægningsindsats.

Behov for landsplanlægning

Formålet med landsplanlægningen er ikke at udarbejde en fast og stiv landsplan én gang for alle. Landsplanlægning er en løbende proces, der via analyser og undersøgelser, vurderinger og omprioriteringer skal søge at forudsige den fremtidige udvikling og tilpasse den til den langsigtede politiske målsætning for samfundet.

Landsplanlægningen skal bidrage til at skabe lige udviklingsmuligheder i landet. Der kan herved også sikres erhvervsøkonomiske udviklingsmuligheder i alle dele af landet.

Nogle hovedopgaver for landsplanlægningen er:

[Miljøministeren]

- at fastlægge rammerne for den decentrale planlægning, således at det sikres, at de nationale synspunkter er tilstrækkelig klare og indgår med den nødvendige vægt,
- at sikre, at store projekter af betydning for landet så tidligt som muligt indarbejdes i den kommunale planlægning, så projekterne kan blive færdige til tiden, og
- at sikre, at staten har mulighed for at afgøre de sager, som går i hårdknude lokalt.

Landsplanlægningen er således en balance mellem på den ene side hensynet til de nationale interesser og på den anden side hensynet til, at de kommunale råd skal have størst mulig frihed og råderum.

Et eksempel er landsplandirektivet fra 1981 om beskyttelsen af Danmarks kyster (ferie- og fritidscirkulæret).

Baggrunden for direktivet er balancen mellem hensynet til langsigtede nationale interesser i at bevare værdifulde naturområder langs den danske kyst og mere kortsigtede interesser i en intens udbygning med sommerhuse og feriehoteller, der i en større sammenhæng ville være til skade for de værdier, turismen i fremtiden skal bygge på.

Landsplandirektivet er nu blevet alment accepteret og indarbejdet i den decentrale planlægning. Direktivet har således sikret, at danske kyster, især Vestkysten, ikke er blevet tæt bebygget med sommerhuse, hoteller og store ferieanlæg, som det kan ses mange andre steder langs Europas kyster.

Det er også en hovedopgave for landsplanlægningen at binde landet sammen, så personer, varer og information kan »bevæge sig« hurtigere og billigere mellem landsdelene.

Landsplandirektiverne om placering af hovednettet til naturgas fra 1978-1981, om olieledninger over Jylland fra 1982, om TV 2-sendemaster fra 1986 og om Storebæltsforbindelsen fra 1988 er eksempler på, hvordan landsplanlægningen har været med til at fremme det landspolitiske mål at binde landet bedre sammen.

En væsentlig del af landsplanarbejdet i 1980'erne er desuden sket i form af godkendelse af regionplanerne. Herigennem har regeringens landsplanssynspunkter dannet ramme for den videre kommunale planlægning.

I den forbindelse kan det nævnes, at Planstyrelsen i debatoplægget »Planlægningsloven –

forenkling og modernisering« rejser spørgsmålet, om den nuværende regionplangodkendelse bør erstattes af en vetoordning.

De statslige myndigheder skal efter oplægget kun gribe aktivt ind i de situationer, hvor de kommunale planforslag er i strid med statslige interesser.

Forslaget stiller nye krav til den statslige sektorkoordinering.

Nye landsplanopgaver

Folketinget behandler i øjeblikket lovforslag, hvis formål er at sikre, at skovarealet øges i Danmark.

Lands- og regionplanlægningen skal udpege de områder, hvor der ud fra en samlet interessevaretagelse skal plantes ny skov.

De kommunale råd og de lokale landbrugere spiller en aktiv rolle i denne planlægning.

En anden landsplanlægningsopgave bliver at udpege de miljøfølsomme områder, hvor der skal kunne søges EF-tilskud, f.eks. efter forordningen om forbedringer af landbrugsstrukturens effektivitet.

Yderligere opgaver for den fremtidige landsplanlægning er:

- EF's indre marked vil stille nye krav til landsplanlægningen på ferie/fritidsområdet. Landsplanlægningen skal således sikre, at der skabes attraktive feriemiljøer inde i landet, så der sikres en fornuftig økonomisk udbygning med ferie- og fritidsaktiviteter, uden at der skabes en overkapacitet, der ud fra en samfundsøkonomisk synsvinkel er uhenigtsmæssig.
- Når det indre marked er en realitet, vil nye typer virksomheder måske gerne placere sig i Danmark, men hvor? Og hvordan ændres indkøbsvanerne og dermed butiksstrukturen?
- Desuden er der nye miljøkrav på vej. Som eksempler kan nævnes det videre arbejde med Brundtlandrapportens anbefalinger og EF-direktivet om visse offentlige og private virksomheders indvirkning på miljøet (VVM-vurderingen).
- Hvordan bevarer vi de store værdier, der ligger i arbejdspladserne og boligerne på landet?

[Miljøministeren]

Ikke i min baghave

Mange vil ikke have generende, men samfunds nødvendige anlæg lige i nærheden af, hvor de bor. »Baghaveproblemet« kan man kalde det.

Dette rejser spørgsmålet, om virkemidlerne i landsplanlægningen er gode nok fremover.

Folketingets beslutning om etablering af et landsdækkende TV 2-mastenet er ét eksempel på denne problematik.

Der var bred politisk opbakning bag den nye tv-kanal. Problemet var herefter placeringen af de nye TV-sendemaster, så hele den danske befolkning kunne komme til at se TV 2. Planstyrelsen, Post- og Telegrafvæsenet og de andre berørte myndigheder udarbejdede hurtigt principperne for placeringen af sendemasterne. På den baggrund udsendte miljøministeren et landsplandirektiv, der fastlagde, hvor masterne skulle stå. Der var ikke tale om præcise arealudpegninger, men om angivelse af »cirkler« med en diameter på fem kilometer. Den præcise placering skulle herefter ske via den kommunale planlægning.

Beslutningen om selve placeringen medførte imidlertid en række protester fra borgergrupper, grundejere og miljøorganisationer. Man ville ikke have sendemasterne i »baghaven«.

Endvidere opstod der, efter at miljøministeren havde godkendt placeringerne, nye problemer, f.eks. omkring zonelovstilladelsen og erhvervelse af arealerne. Resultatet blev forsinkelser, så kun halvdelen af masterne var stillet op, da TV 2 »gik i luften« den 1. oktober 1988.

På baggrund af erfaringerne med placeringen af TV 2-sendemasterne kan det overvejes, om miljøministeren i lignende tilfælde må overtage afvejningen af de lokale interessekonflikter på et tidligere tidspunkt. Efter forhandling med de involverede statslige myndigheder og de kommunale råd kunne miljøministeren i stedet præcist udpege, hvor de pågældende anlæg skal placeres.

Et andet aktuelt eksempel på »baghaveproblemet« er lossepladserne.

Hver kommune er ansvarlig for affaldsbortskaffelsen. Enklest ville det derfor være, hvis hver kommune deponerede affaldet inden for sit eget område.

Der er imidlertid klare økonomiske fordele ved, at lossepladserne er så store, at de kan betjene flere kommuner, og der er mange kommu-

ner, hvor det af hensyn til grundvandet ikke er muligt at deponere affald forsvarligt. Kommunerne har derfor normalt behov for at samarbejde om opgaven.

Det er imidlertid ofte meget svært at få placeret en ny losseplads – på grund af, at det opfattes som ubehageligt at få en losseplads som nabo, og hvor der er erhvervs- og grundvandsinteresser. Det har vist sig i hovedstadsområdet og andre steder i landet.

Konflikten mellem overordnede og lokale interesser er illustreret i sagen om lossepladsen på Avedøre Holme. Den lokale modstand mod placeringen har betydet, at deponeringskapaciteten kan slippe op, før den nye plads er klar.

Det er regionplanmyndighedernes ansvar at finde frem til placeringen af lossepladser. Men det kan blive en statslig planlægningsopgave, hvor miljøministeren – som i sagen om Avedøre Holme – må gribe ind for at sikre samfundets overordnede interesser.

Der er meget, der tyder på, at sådanne konflikter vil blive flere og større i fremtiden i takt med, at befolkningens miljøbevidsthed vokser.

»Baghaveproblemet« er i første omgang et lokalt problem. Den lokale modstand mod store, ubehagelige projekter kan imidlertid blive så stor, at »baghaveproblemet« også bliver en landsplanopgave.

Hvordan bliver landsplanlægningen mere effektiv?

Det er regeringens opfattelse, at decentraliseringen skal fastholdes og udbygges.

En vellykket gennemførelse af en øget decentralisering må imidlertid modsvares af en tidlig og klar markering af de statslige interesser. Herved sikres de kommunale råd et godt grundlag for at varetage de nærdemokratiske interesser.

Dette er en vigtig opgave for landsplanlægningen.

Den landsplanpolitiske målsætning kan enten fastsættes som grovere rammer med henblik på en udfyldning fra de lokale råds side, eller miljøministeren kan overtage hele planlægningen fra start til slut.

Valget mellem disse muligheder afhænger af vægtningen i den konkrete sag mellem hensynet til den lokale beslutningsproces på den ene side og på den anden side til en hurtig etablering af det pågældende projekt.

[Miljøministeren]

Regeringen mener, at det er en forudsætning for en vellykket decentralisering, at landsplanlægningen effektiviseres ved:

- at staten sørger for, at de kommunale råd bliver orienteret så tidligt som muligt om de statslige interesser – dette stiller krav ikke kun til Miljøministeriet, men også til andre statslige myndigheder – og
- at miljøministeren, når der er konflikter mellem interesserne, får mulighed for hurtigere at træffe afgørelse, således at samfundets interesser sikres bedre.

Med henblik på det forestående lovgivningsarbejde vil regeringen overveje, om »baghaveproblemet« f.eks. kan løses ved følgende tilpasninger af lovgivningen:

- at miljøministeren får mulighed for i særlige tilfælde at overtage de kommunale råds kompetencer efter planlovene, når der er tale om varetagelse af nationale interesser, som foreslået i debatoplægget »Planlægningsloven«, og
- at regeringen i visse situationer også kan overtage kompetencen efter andre love, hvor kommunale råd eller nævn har ansvaret, f.eks. i forbindelse med fredning og miljøgodkendelse.

Det er endelig regeringens opfattelse, at det også i det kommende lovgivningsarbejde må overvejes, om den årlige landsplanredegørelse kan afskaffes. En ny ordning kunne være, at en landsplanredegørelse alene skal afgives, når en ny regering er tiltrådt.

Moderniseringsredegørelse 1989.
(Redegørelse nr. R 19).

Finansministeren (Palle Simonsen):*1. Indledning*

Folketinget har tidligere ved flere lejligheder drøftet moderniseringen af den offentlige sektor. Det er sket med udgangspunkt i årlige moderniseringsredegørelser og i planer for de enkelte ministeriers indsats.

KVR-regeringen fortsætter arbejdet med omstilling og modernisering af den offentlige sektor. Regeringen har med afbureaukratiseringsplanen taget et betydeligt skridt til at ændre de grundlæggende strukturelle og lovgivningsmæssige forhold, som står i vejen for en

mere effektiv offentlig sektor. På baggrund af det brede moderniseringsarbejde i ministerierne, afbureaukratiseringsindsatsen og de generelle økonomiske vilkår for den offentlige sektor finder KVR-regeringen tiden inde til en mere principiel diskussion om den offentlige sektors omstilling.

Modernisering og afbureaukratisering drejer sig ikke om afvikling af den offentlige sektor eller velfærdssamfundet. Vi har fortsat et fælles ansvar for, at alle har et rimeligt levestandard, at vi hjælper hinanden mod nød, sygdom og anden ulykke, og at alle – uanset baggrund – skal have mulighed for at udvikle deres evner. Velfærdssamfundets oprindelige idégrundlag er således ikke til diskussion. Spørgsmålet er derimod, hvordan vi tilpasser den offentlige sektor, dens størrelse og indhold, til fremtidens samfund.

Vi har efterhånden vænnet os til, at næsten ethvert behov skal dækkes af det offentlige. Udviklingen har hverken været logisk eller systematisk tilrettelagt, endsiges gennemdiskuteret. Dermed er ikke sagt, at grænsen mellem offentlige og private opgaver er tilfældig. Men hvad enten udviklingen i det enkelte tilfælde skyldes borgernes ønske om flere »gratis« ydelser eller eksperters og myndigheders opfattelse af, hvad borgernes behov i virkeligheden er, har der været en klar tendens til, at stadig flere områder er blevet underlagt en detaljeret regulering, og til, at vi har fået stadig flere offentligt ansatte.

Den grundlæggende tanke med velfærdssamfundet var en tro på, at vi alle med nogen hjælp og i et fællesskab med andre kan klare os selv – ikke, at vi skulle umyndiggøres. Selv om vi – bl.a. takket være moderniseringsarbejdet – på mange områder har begyndt opgøret med umyndiggørelsen, forestår der stadig et betydeligt arbejde med at finde en ny balance mellem det offentlige og det private, mellem de opgaver, der bedst løses under mere eller mindre offentlig medvirken, og de opgaver, som i stedet bør løses »privat« i lokalsamfundet, af den enkelte eller af grupper, foreninger og organisationer.

Nye løsningsmodeller er også nødvendige, fordi borgerne i stigende grad har et ønske om at tage direkte del i den offentlige servicevirksomhed. Omvendt må det så også accepteres, at en ny balance, hvor ansvaret i højere grad lig-